

Erasmus+

KA220-SCH - Cooperation partnerships in school education

Promoting the development of teachers' and students' metacognitive and theory of mind skills (PRO-ME-ToM), [Προώθηση της ανάπτυξης μεταγνωστικών δεξιοτήτων και δεξιοτήτων θεωρίας του νου σε εκπαιδευτικούς και μαθητές/τριες]

Ενδεικτικές δραστηριότητες

Στόχος: Η ανάπτυξη της δεξιότητας μεταγνωστικής παρακολούθησης και ρύθμισης

Η δεξιότητα αυτή αφορά το βαθμό στον οποίο μπορούν τα παιδιά να παρακολουθούν τον εαυτό τους την ώρα που δουλεύουν πάνω σε ένα έργο (είτε αυτό είναι ένα πρόβλημα μαθηματικών/φυσικής/χημείας..., είτε μια άσκηση στη γλώσσα, είτε ένα κείμενο που διαβάζουν με στόχο την κατανόηση).

Ο στόχος είναι τα παιδιά να μάθουν να παρακολουθούν τον εαυτό τους, δηλαδή να είναι ενήμερα για τυχόν διακοπές στη γνωστική επεξεργασία, με στόχο να παρεμβαίνουν και να εφαρμόζουν διορθωτικές στρατηγικές. Η **ακριβής παρακολούθηση του εαυτού μας** είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την εφαρμογή στρατηγικών διόρθωσης της δράσης μας.

1η Ενδεικτική Δραστηριότητα

Μπορούμε να δώσουμε έργα αντίχνευσης λαθών ή ασυνεπειών (δηλαδή ασκήσεις, προβλήματα ή μικρά κείμενα από βιβλία ή εφημερίδες που τα τροποποιούμε), ανάλογα με το μάθημα το οποίο διδάσκουμε και την ηλικία των παιδιών, τα οποία περιέχουν σκόπιμα λάθη. Αντίστοιχα έργα έχουν δοθεί στα παιδιά στο πλαίσιο της έρευνας. Τα σκόπιμα λάθη μπορεί να είναι:

- **Λάθη λεξιλογικά, συντακτικά, σημασιολογικά** (π.χ., η σύνταξη σε μια πρόταση είναι λάθος "*Ο Νίκος κατάλαβε ότι η Ελένη ήθελες να πάει στο σπίτι της*", ή η σημασία μιας λέξης να μην ταιριάζει σε μια πρόταση "*η κατανάλωση φρούτων και λαχανικών είναι αδιέξοδη*"). Αυτού του τύπου τα λάθη είναι κατάλληλα για μικρά παιδιά και για παιδιά που αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην ανάγνωση και κατανόηση. Από τα μεγαλύτερα παιδιά, π.χ., από την Δ' Δημοτικού και μετά εντοπίζονται εύκολα).
- **Λάθη σημασιολογικά θεματικής συνοχής - εσωτερική ασυνέπεια** (δηλαδή σε μια μικρή παράγραφο υπάρχει μια πληροφορία στην αρχή π.χ., "*οι επιστήμονες βρήκαν ότι οι πολικές αρκούδες είναι είδος προς εξαφάνιση*" και σε μια άλλη πρόταση δίνεται μια αντίθετη πληροφορία "*ο αριθμός των πολικών αρκούδων έχει αυξηθεί τα τελευταία χρόνια*"). Το επίπεδο δυσκολίας των κειμένων καθορίζεται από το αναπτυξιακό στάδιο των παιδιών. Σε κάθε περίπτωση, όσο περισσότερο απέχουν οι 2 προτάσεις μεταξύ τους, τόσο πιο δύσκολο μπορεί να γίνει το έργο γιατί τα παιδιά χρειάζεται να διατηρούν στη μνήμη τους και να τις επεξεργάζονται πολλές πληροφορίες. Στα παιδιά με δυσκολίες μάθησης στην αρχή δίνουμε τις 2 προτάσεις σε κοντινή απόσταση. Κατάλληλα κείμενα είναι κείμενα επιχειρηματολογίας, δοκίμια, κείμενα οδηγιών, και κείμενα για τα οποία δεν έχουν τα παιδιά προηγούμενη γνώση (π.χ., επιστημονικές ανακαλύψεις ή αποτελέσματα ερευνών και πειραμάτων).
- **Λάθη σημασιολογικά από πληροφορίες που έρχονται σε αντίθεση με την προηγούμενη γνώση-εξωτερική ασυνέπεια** (π.χ., δίνεται η πληροφορία ότι ένα ζώο είναι θηλαστικό και πιο κάτω η πληροφορία ότι γεννά αυγά). Όλα τα παραπάνω ισχύουν και γι' αυτήν την κατηγορία κειμένων. Τα κείμενα αυτά είναι και τα πιο συχνά και μπορούν να ενεργοποιήσουν σε μεγάλο βαθμό την προσοχή των παιδιών, καθώς τα παιδιά που παρακολουθούν με ακρίβεια το επίπεδο της κατανόησής τους βιώνουν μια γνωστική σύγκρουση.

Πριν το κείμενο θα μπορούσε να δοθεί η οδηγία ότι καλούνται να εντοπίσουν τυχόν λάθη (ανάλογες οδηγίες δίνονται στα παιδιά στο πλαίσιο των έργων της έρευνας)

Παράδειγμα υποθετικού σεναρίου στο μάθημα της Φυσικής (ή της Γλώσσας)

Δίνουμε ένα υποθετικό σενάριο (ανάλογα με την έννοια που έχουμε διδάξει) στο οποίο υπάρχει μια λανθασμένη λύση ή ένας λανθασμένος ορισμός (μπορείτε να δοκιμάσετε διαφορετικά είδη λαθών) με την εξής οδηγία:

"Ας υποθέσουμε ότι είστε εσείς η/ο καθηγήτρια/τής και πρέπει να βαθμολογήσετε την απάντηση σε μια άσκηση ενός παιδιού που πηγαίνει στην ίδια τάξη με εσάς (μια υποθετική συμμαθήτρια ή ένας υποθετικός συμμαθητής σας). Διαβάστε προσεκτικά την άσκηση και την απάντηση που έχει δώσει, διορθώστε την αν έχει κάποιο ή κάποια λάθη, και βαθμολογήστε την"

Δίνεται το κείμενο και μετά ενδεικτικά οι παρακάτω ερωτήσεις (η κάθε ερώτηση αξιολογεί επιμέρους διαστάσεις της παρακολούθησης και της ρύθμισης της δράσης):

1. Συμφωνείς ή διαφωνείς με την απάντηση που έδωσε; ΝΑΙ ΟΧΙ

2. Με άριστα το 10, τι βαθμό θα έβαζες και γιατί;

3. Εσύ θα απαντούσες με τον ίδιο τρόπο ή όχι;; (Αν υπάρχει κάποιο λάθος, ποιο νομίζεις ότι είναι το λάθος και πώς μπορείς να την/τον βοηθήσεις να το διορθώσει.

4. Μετά τη απάντηση που έδωσες, πόσο δύσκολη σου φάνηκε τελικά η άσκηση;

1----- 2 ----- 3 ----- 4-----5 -----6 -----7 -----8 -----9 -----10

Καθόλου

Πάρα πολύ

5. Πόσο σίγουρος/η είσαι για την απάντησή σου;

1----- 2 ----- 3 ----- 4-----5 -----6 -----7 -----8 -----9 -----10

Καθόλου

Πάρα πολύ

2η Ενδεικτική Δραστηριότητα

Κάθε φορά που βάζουμε στα παιδιά κάποια άσκηση, τεστ, ή διαγώνισμα, ζητούμε μετά από κάθε ερώτηση ή άσκηση να εκτιμήσουν σε μια κλίμακα (όσων σημείων επιθυμούμε- καλύτερες είναι οι 10 βαθμες γιατί επιτρέπουν μεγαλύτερη διακύμανση αλλά μπορείτε να χρησιμοποιήσετε και 4βαθμες, 5βαθμες...):

ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΑΠΑΝΤΗΣΗ

1. Πόσο δύσκολο σου φαίνεται να απαντήσεις (π.χ., στην άσκηση/στην ερώτηση);

1----- 2 ----- 3 ----- 4-----5 -----6 -----7 -----8 -----9 -----10

Καθόλου

Πάρα πολύ

ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΠΑΝΤΗΣΗ

2. Πόσο δύσκολη ήταν τελικά (π.χ., η άσκηση/η ερώτηση);

1----- 2 ----- 3 ----- 4-----5 -----6 -----7 -----8 -----9 -----10

Καθόλου

Πάρα πολύ

3. Πόσο σωστή νομίζεις ότι είναι η απάντηση που έδωσες;

1----- 2 ----- 3 ----- 4-----5 -----6 -----7 -----8 -----9 -----10

Καθόλου

Πάρα πολύ

4. Πόσο σίγουρος/ή είσαι ότι έδωσες τη σωστή απάντηση;

1----- 2 ----- 3 ----- 4-----5 -----6 -----7 -----8 -----9 -----10

Καθόλου

Πάρα πολύ

5. Αν δεν είσαι πολύ σίγουρος/η, τι νομίζεις ότι θα σε βοηθήσει για να δίνεις σωστές απαντήσεις στις επόμενες ασκήσεις.

Αν έχετε πολλές ερωτήσεις σε ένα τεστ ή διαγώνισμα, μπορείτε να ζητήσετε μια συνολική εκτίμηση πριν την απάντηση και μετά.

Για παράδειγμα αν έχετε βάλει 5 ερωτήσεις, μπορείτε να ρωτήσετε (πάλι χρησιμοποιώντας τις ίδιες κλίμακες:

1. Πόσο δύσκολο σου φαίνεται να απαντήσεις στις ερωτήσεις;

1----- 2 ----- 3 ----- 4-----5 -----6 -----7 -----8 -----9 -----10

Καθόλου

Πάρα πολύ

2. Τώρα που απάντησες, πόσο δύσκολες ήταν τελικά οι ερωτήσεις;

1----- 2 ----- 3 ----- 4-----5 -----6 -----7 -----8 -----9 -----10

Καθόλου

Πάρα πολύ

3. Ποιες από αυτές νομίζεις ότι τις απάντησες σωστά; (π.χ., 1η, 3η...)

4. Πόσο σίγουρος/ή είσαι ότι τις απάντησες σωστά;

1----- 2 ----- 3 ----- 4-----5 -----6 -----7 -----8 -----9 -----10

Καθόλου

Πάρα πολύ

5. Αν σου έλεγα ότι μπορείς να βελτιώσεις τη βαθμολογία σου σβήνοντας τις ερωτήσεις για τις οποίες δεν είσαι καθόλου σίγουρος/η ότι απάντησες σωστά, θα έσβηνες κάποιες;

Αν ναι, ποιες;;; (σημαντική ερώτηση για την εφαρμογή στρατηγικών ρύθμισης)

6. Αν δεν είσαι πολύ σίγουρος/η, για κάποιες απαντήσεις που έδωσες, τι νομίζεις ότι θα σε βοηθήσει για να δίνεις σωστές απαντήσεις στις επόμενες ασκήσεις.

ΓΕΝΙΚΗ ΟΔΗΓΙΑ

Μπορούμε να ασκήσουμε αυτήν τη δεξιότητα με διάφορους τρόπους. Πιο συγκεκριμένα, απλώς να δώσουμε στα παιδιά να διαβάσουν ένα κείμενο που θεωρούμε ότι έχει είτε δύσκολο λεξιλόγιο είτε δύσκολες έννοιες είτε σύνθετη επιχειρηματολογία (χωρίς να περιλαμβάνει σκόπιμα λάθη) και να ζητήσουμε να αξιολογήσουν το βαθμό κατανόησής του, να σημειώσουν τα σημεία που δεν κατάλαβαν και να απαντήσουν σε μια ή περισσότερες ερωτήσεις κατανόησης. Στη συνέχεια να συζητήσουμε μαζί τους:

(α) για τη σημασία της **ακριβούς παρακολούθησης** του επιπέδου κατανόησής τους για την ορθή επίτευξη (είτε αυτό αφορά απαντήσεις σε ερωτήσεις κατανόησης είτε λύση ενός προβλήματος).

(β) ποιες είναι οι κατάλληλες ερωτήσεις που μπορούν να κάνουν στον εαυτό τους και αφορούν την παρακολούθηση:

- Έχω μια ξεκάθαρη αντίληψη του τι κάνω; (καταλαβαίνω τι κάνω; Καταλαβαίνω το νόημα αυτών που διαβάζω;;;)
- Είναι σαφές το έργο-υλικό ή οι οδηγίες;
- Φτάνω το στόχο ή τους στόχους που έχω θέσει σε σχέση με το έργο ή που μου έχουν θέσει;
- Χρειάζεται να κάνω αλλαγές στον τρόπο που δουλεύω ή διαβάζω;

Μπορούμε, επίσης, να χρησιμοποιήσουμε τα έργα σκόπιμων λαθών και με αφορμή την ενασχόλησή τους με αυτά να ενημερώσουμε εκ των υστέρων τα παιδιά για το πόσο σημαντικό είναι να παρακολουθούν με ακρίβεια το επίπεδο της κατανόησής τους. Η επιλογή είναι δική σας γιατί εσείς γνωρίζετε τις ανάγκες των μαθητών και μαθητριών σας.